

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

Ibid. can. 7.

ut postquam cuncta quæ diximus providerit Episcopus ille qui defuncti exequias curavit, exin se Ecclesie referens, mandatum Metropolitanæ simul cum omnibus sanctis Episcopis offerretur, nec quisquam ad Ecclesiam quæ summum amiserit sacerdotem, nisi Metropolitanæ litteris invitatus, accedat. Quibus constitutis, quæ (ut inquit canon octavus) omnes communi consensu conservanda, neque, quod absit, sine offensa omnium ac Dei à quoquam transgredienda definiunt, Hilarius ante omnes subscripsit hoc modo: Ego Hilarius Episcopus, juxta id quod universis sanctis cœpiscopis meis, qui mecum subscripserunt, placuit, definita patrum sequutus, his definitionibus subscripsi.

IV. Defuncti explicatione canonum Concilij Regensis, ad Arausicanum veniamus, quod biennio post sub eodem Hilario celebratum est. Erat sanè Arausica una ex civitatibus quæ componebant provinciam Arelatensem. Vnde colligitur jus hinc synodo præsidendi competitivè Hilario, ea etiam de causa, quòd Concilium haberetur intra suam ipsius provinciam. Interfuerunt huic Concilio Eucherius Episcopus Lugdunensis & Ingenius Ebredunensis, qui longo intervallo subscribunt post Hilarium. Sed cum Episcopis illis ordinatione antiquior esset Hilarius, colligi hinc non potest illum tenuisse illic primum super eos locum vi auctoritatis suæ. Itaque illud unum contendo, ad synodum Arelatensem Episcopi occurrisse etiam Episcopos provinciarum Lugdunensis & Alpium maritimarum ac fortean aliarum provinciarum. Nescimus enim quarum Ecclesiarum Episcopi fuerint illi qui in Concilio illo Arausicano adfuisse leguntur in subscriptionibus. Præterea constat ex canone xxxi. multos Episcopos ad eam synodum non accessisse legitime, ut videtur, impeditos, qui consensus dederunt, plerosque etiam defuisse per contumaciam, qui castigantur in hoc canone, utrumque autem admonendorum ut ad sequentem futuram synodum veniant sollicitudo relinquatur Hilario, in quo auctoritatem quandam extraordinariam in Hilario agnovisse synodum Arausicanam constat. Reliquos qui defuerunt, inquit Episcopi, beatissimi fratris nostri Hilarii sollicitudini relinquimus datis ad ipsos horum exemplaribus commoneandos. Vnde colligi potest generalem fuisse synodum, quæ cura & auctoritate coacta fuerit Hilarii Episcopi Arelatenfis. Adde quòd canon xxxi. generalis est, non unius tantum provinciarum causa conditus, sed plurium, cum ita dicat: In nostris provinciis placuit de presumptoribus, ut scubi contigerit duos Episcopos Episcopum invitatum facere, auctoribus damnatis, unius eorum

Ecclesie ipse qui vim passus est substituitur, si tamen vita respondet.

V. Sequitur Concilium Vafense habitum intra provinciam Arelatensem: de quo nihil certi dicere possumus, destituti subsidio quod in hujuscemodi rebus adferre solent subscriptiones Episcoporum. Attamen ex primo canone colligi posse videtur generale illud fuisse, cum decretum generale sit, & ad omnes Gallicanas provincias ex æquo pertineat. Nam hæc sunt verba canonis: Placuit ergo, tractatu habito, Episcopos de Gallicanis provinciis venientes intra Gallias non discutendos, sed solum sufficere si nullus communionem alicujus interdixerit. Respicit enim canon ad Episcopos ex provincia sua ad aliam provinciam accedentes, quos, si è longinquo venirent, examinare oporteret, ut agnosci posset an verè Episcopi essent, vel impostores, quoad eos verò qui è vicinis provinciis venirent, cum sibi invicem noti sint, istam curam non esse necessariam. Quibus verbis puto intelligi vicinas tantum Arelatenfi urbi provincias, Septem nimirum, ac fortassis Lugdunensem, quæ in vicino erat, præsertim cum Arausicano Concilio interfuisse reperitur Eucherius Episcopus Lugdunensis pro se & pro cœpiscopis suis, quorum adsensum se expectare profitetur in fine Concilij.

CAPVT XXXII.

Synopsis.

I. Disputatur de tempore quo celebratum est Concilium Arelatense secundum.

II. Generale illud fuisse, non verò provinciale, scripsit illustrissimus Archiepiscopus. Quod etiam probatur ex canone xxviii. ejusdem Concilij.

III. Possessionem suam pro convocatione Conciliorum generalium confirmari in synodo illa procedente Hilarius Episcopus Arelatenfis, exemplo ducto à synodo Nicæna, qua Patriarcharum auctoritatem firmaverat canonem. Explicatur canon ille Arelatenfis.

IV. Chelidonius Episcopus Vesontionensis deponitur ab Hilario, quia interruptam duxerat, & quia capitali aliquos sententia condemnaverat. Qui iudicio non acquiescens, Romam se contulit ad Leonem Papam.

V. Chelidonium secutus est Hilarius, prohibetur ne quid adversus decreta Concilij Gallicani tentaretur. Auctoritatem Conciliorum provincialium his verbis tuus est quibus iram Leonis in se accersit.

VI. Habita Roma synodo ob eam causam, adfuit Hilarius, contenditque retrahari non posse iudicia Conciliorum provincialium quæ concordibus Episcoporum suffragis decreta erant. Absolutus est Chelidonius in Romana synodo, non tamen ab Hilario suscipitur.

VII. In eodem Concilio Romano proposita est alia adversus Hilarium querela, quod Prolesio Episcopo infirmo & nescienti alium superposuisset Episcopum.

VIII. Arguitur deinde quòd militaris eum manu

per provinciis sequeretur, & quod ignotos in vitiis populis Episcopos daret. Fatale fuit illud aeo Leonis in Vi- carii apostolica sedis.

IX. Leo adversus Hilarium decernit uti suis unius- quisque limitibus ac terminis contentus esset, & ne quis privilegium sibi debitum transferre in alium presu- meret.

X. Deinde Hilario adimit potestatem congregandi Concilia generalia, illum preterea privans auctoritate metropolitana in provincia Viennensi.

XI. Tribuit Leoncio Episcopo Forajulensi auctori- tatem convocandi Concilia generalia. Sed tamen multo- sale constitutionem illam condidit, ut Gallicanorum Episcoporum consensum eliceret.

I. **A**MPLIFICANDE auctoritatis suae studiosus Hilarius Episcopus Arelaten- sis, ambitionem suam canone ecclesiasti- co firmari procuravit in Concilio Arelaten- si secundo, quod generale erat ex provinciis Gallicanis circum Arelatem positis. Sed ante quam de re ipsa agamus, necessarium vi- detur constituere tempus istius synodi, cum exploratum habentur, ut Sirmondus ait, de Concilio istius tempore nihil sit. Recte censuit idem vir eruditissimus posterius illud fuisse Arausicano & Valensi, quorum ex canonibus Concilij hujus canones pro parte contexti sunt. Sed in hoc, ut mihi quidem videtur, humani aliquid passus est, quod habitum putavit sub Ravennio Arelateni Episcopo, qui successit Hilario. Nam cum constet temeritatem Hilarij, qui magnas synodos propria auctorita- te congregabat intra Gallias, a sancto Leone repressam esse epistola scripta anno quadringentesimo quadregesimo quinto, locus non est dubitandi quin synodus illa habita fuerit ab Hilario, adversus quem Leo incanduit ob hanc ipsam causam. Neque verò ego id dico, sed illustrissimus Archiepiscopus, qui adnotat synodum illam esse constituendam inter annum CDXLII. & CDXLV. quo scripta est epistola Leonis adversus Hila- rium.

II. Constituto itaque tempore istius sy- nodi, inquirendum deinde est utrum fuerit generalis, an verò provincialis tantum. Illu- strissimus Archiepiscopus ostendit in libro sexto istius operis fuisse generalem, ob eam videlicet causam, quod in ea adfuerint Epif- copi & Metropolitanis diversarum provin- ciarum, de quibus componendis agitur in variis canonibus istius Concilij. Cui observa- tioni potest addi, ex canone XVIIII. (quem mox referemus) videri datam Leoni occa- sionem invehendi in Hilarium, quem vide- bat efferentem se paulò nimis supra collegas suos, ad exarchicam auctoritatem tende- re magnis passibus, cum palam & apertè se gereret ut Primas Episcoporum Gallica- norum.

III. Hilarius enim, postquam repetitis actibus possessionem suam pro congregandis Conciliis stabiliverat, respiciens fortassis ad canonem sextum Nicanum, quod Patriar- charum auctoritatem consuetudine & longo annorum usu firmatam aeterna lege solida- tam esse voluit, ne quid deinceps dubietatis ex hoc capite oriri posset inter Episcopos, ad hæc inquam fortasse respiciens Hilarius, sibi consensu decretòque Episcoporum confir- mari in Concilio illo Arelateni procuravit auctoritatem in cujus possessione erat. De- cretum itaque est ut quoties Arelatenis Episcopus synodum generalem congregaret, ad eam singuli Episcopi ab eo evocati tene- rentur accedere, nisi infirmitate impedi- rentur; & si quis adesse negligeret, aut abse- deret ante finem Concilij, is alienus à com- munionem esset, nec ei quisquam communi- caret donec in sequenti synodo fuisset abso- lutus. Hæc sunt verba synodi: *Ad Arelatenis Episcopi arbitrium synodus congreganda: ad quam urbem ex omnibus mundi partibus, præci- pue Gallicanis, sub sancti Marini tempore legi- mus celebratum fuisse Concilium atque conven- tum. Si quis communitus infirmitatis causa defue- rit, personam vice sua dirigat. Si quis autem adesse neglexerit, aut cætum fratrum antequam Concilium dissolvatur crediderit deserendum, alie- natum se à fratrum communionem cognoscat, nec eum recipi liceat, nisi in sequenti synodo fuerit absolutus.* Adnotat porro heic illustrissimus Archiepiscopus callidum esse canonis istius consilium, qui ita conceptus est, ut dicere prima fronte videatur Concilium Arelaten- se primum fuisse congregatum auctoritate Marini Episcopi Arelatenis; cum tamen certum sit convocatum fuisse ab Imperatore Constantino. Sed quærebatur ab Hilario exemplum vetus adeptæ potestatis, seu ve- rum illud, seu falsum, modò veri speciem haberet. Nam ut in aetatis auctoritatem senectus habet, quemadmodum observatum est à Tullio, sic in exemplis antiquitas. Et ubi vetustatis auctoritas quæritur, grandio- ribus decet exemplis uti, quò facilius homi- nes persuadeantur.

IV. Haud ita multò post incidit occasio gravis, quæ ingentium motuum causa fuit. Nam Hilarius, postquam primatus ejus per Gallias sine controversia esse visus est, pro- vincias visitans jure metropolitico, cum ac- cessisset ad sanctum Germanum Autissiodo- rensem Episcopum, inaudivissentque Ve- fontionenses illum in vicinia esse, *flammata*, ut ait auctor vitæ Hilarij, *ad utrumque nobi- lium & mediocrium studia convolarunt, adstruen- tes Chelidonium (Vesfontionensis Episcopus is erat) internuptam suo adhibuisse consortio, &*

Concil. 1. Arelat. cap. 18. 19.

Vid. lib. 4. p. 7. 2.

Vid. lib. 6. cap. 7. 1.

Vita Hilarij edita in Chronol. San- dor. insulae Leni; pag. 113.

seculari administratione perfunctum capitali aliquos condemnasse sententia. Manifestum erat Chelidonium non posse esse Episcopum, si ista vera erant. Itaque Hilarius coacta promunere suo synodo, cum accusatio testimoniis confirmata fuisset, Chelidonium monuit ut sententiam in se ipse diceret, neve expectare vellet episcopale iudicium; nolentem vero obsequi canonum dispositioni dejecit à fede episcopali, ut docent sanctus Leo & vetus codex M. S. monasterij Iurenensis à Chiffletio laudatus. Chelidonium verò, qui fortassis sciebat suspectam Leoni esse effusam illam Hilarij potentiam, Romam se contulit, ibique se injusto iudicio dejectum esse conquestus est apud Summum Pontificem.

V. Sciens ista Hilarius, Chelidonium secutus est, non ambitioso comitatu septus, nullis impedimentis, non rheda non equo vectus; sed ingressus iter pedibus, in equum omnino non ascendit; ut vel hinc colligi posset nihil intra Gallias ab eo præsumptum esse amore gloriae, sed studio tantum tuendae dignitatis Ecclesiae Arelatenensis. Romae positus, primum Apostolorum ac Martyrum memorias invisit, deinde Leonem, cum reverentia impendens obsequium, & cum humilitate deposcens ut Ecclesiarum statum more solito ordinaret, adstruens aliquos apud Gallias publicam merito excepisse sententiam & in Vrbe sacris altaribus increpasse. Venisse se, non tanquam accusatorem, nec ut causam diceret, sed ut iudicium sub praesentia sua factum familiari apud Leonem suggestionem sive sermone doceret legitimum fuisse, ne qua fraus ei subriperet. *se ad officia non ad causam venisse; protestandi ordine, non accusandi, quae sunt acta suggerere.* Addidit verba quae haud dubie Leoni visa sunt plena contumaciae, nimirum non toleraturum se ut sententia adversus Chelidonium lata retractaretur. Nam his verbis aperte ostendere videbatur non passurum se causas concordibus Episcoporum suffragiis definitas in provinciis Gallicanis rursus iudicari apud apostolicam sedem, & si Chelidonium absolveretur à Synodo Romana post dejectionem suam, non tamen habiturum se illum pro Episcopo, neque communionem ei suam impertiturum. Vnde illa Leonis querela, Hilarium Ecclesiarum statum & concordiam Sacerdotum novis praesumptionibus turbavisse, & sic Gallicanos Episcopos suae cupiisse subdere potestati ut se beato Petro Apostolo non pateretur esse subiectum, cuius reverentiam verbis arrogantioribus minuerat. Nam haec sunt ipsa Leonis verba, digna profecto quae referantur, cum ex his colligi possit quantus fuerit in hac causa Leonis dolor. *Sed hunc tramitem semper inter ma-*

iores nostros & bene tentum & salubriter constitutum Hilarius Ecclesiarum statum & concordiam Sacerdotum novis praesumptionibus turbavisse excessit, ita suae vos cupiens subdere potestati ut se beato Apostolo Petro non patiatur esse subiectum, ordinationes sibi omnium per Gallias Ecclesiarum vindicans, & debitam Metropolitanis sacerdotibus in suum jus transferens dignitatem, ipsius quoque beatissimi Petri reverentiam verbis arrogantioribus minuendo.

VI. Congregata synodo ob eam causam, ad eamque vocatus Hilarius, adfuit quidem, sed ea mente, quemadmodum colligitur ex epistola Leonis, ut non fineret iudicium suum retractari, multa haud dubie prolocutus de suprema auctoritate Conciliorum provincialium, quae retractari nullo modo possent si nihil dubietatis aut controversiae emerisset inter Episcopos iudices, adeoque Chelidonij causam, quae concordiae Gallicanorum Episcoporum decreto iudicata fuerat, in Romana synodo retractari non posse. Hic est enim, ut ego arbitror, sensus verborum Leonis, dum ait Hilarium, cum nihil rationabile haberet quod in Concilio Sacerdotum responderet posset, in ea verba erupisse quae nullus laicorum dicere, nullus Sacerdotum posset audire. Hic est tumor mentis quem Pontifex Hilario objicit. Absolutus itaque est in Romana synodo Chelidonium, non tamen ab Hilario susceptus, qui ejus communioni conjungi nullatenus adquevit, ut docet ejus vitae auctor.

VII. In eodem Concilio Romano nova adversus Hilarium proposita querela est, quod Projecto videlicet Episcopo infirmo & nescienti alium superposuisset Episcopum, invitatis civibus, idque in aliena provincia. Acceperat Leo literas à Projecto, quibus dolorem suum testabatur, itemque epistolam civium, ipsius Projecti & numerosa singulorum subscriptione firmatam, invidiosissimis contra Hilarium querimoniis plenam, quod *Projecto Episcopo suo egrotare liberum non fuisset, ejusque sacerdotium in aliam praefer suam notitiam esse translatum, & tanquam in vacuum possessionem ab Hilario pervasore heredem viventis inductum.*

VIII. Tertia adversus Hilarium proposita querela est, quod videlicet militaris eum manus per provincias sequeretur, illum vero armati praesidij praesumptione suffultum invadere per tumultum Ecclesias quae propriis amiserint Sacerdotes, ac sic officij publici ministerio ignotos invitatis populis Episcopos dari. Testatur istud Leo in eadem epistola, & legitur etiam in Novella constitutione Valentiniani III. lata pro confirmando isto Leonis adversus Hilarium iudicio. Sic enim loquitur

loquitur Valentinianus: *Hilarius enim, qui Episcopus Arelatensis vocatur, Ecclesie Romanae urbis inconsulto Pontifice indebitas sibi ordinationes Episcoporum sola temeritate usurpans invasit. Nam alios incompetenter removit, indecenter alios inuitis & repugnantibus civibus ordinavit. Qui quidem quoniam non facile ab his qui non elegerant recipiebantur, manum sibi contraherebat armatam, & claustra murorum in hostilem morem vel obsidione cingebat, vel aggressionem referabat, & ad sedem quietis pacem predicaturus per bella ducebat.* Fatale fuit illud aeo Leonis in Vicariis apostolicae sedis, ut publicorum officiorum ministerio uterentur ad asserendam auctoritatem suam. Nam supra vidimus eadem tempestate qua haec Hilario objiciebantur, Anastasium Thessalonicensem sibi exhiberi per publicam potestatem fecisse Atticum veteris Epiri Metropolitanum, eò quòd Thessalonicam fecundum morem non accessisset in initiis suae ordinationis. Quanquam puto Leonem, qui exacerbato adversus Hilarium animo erat, magnificis ista verbis elocutum esse, ut invidiam ei pararet apud Episcopos Gallicanos, rarus ea ratione imminutum iri nimiam istius potentiam, quae Romano nomini insultabat. Durum enim Leoni erat ista tentari ab homine qui auctoritatis suae initia Romanae sedis deberet, quae causarum cognitionem intra Gallias commiserat Episcopo Arelatensis Ecclesiae. unde illi initium magnitudinis & invadendi in auctoritatem exarchicam argumentum in speciem probabile. Nam ista omnia usurpata ab Hilario esse censet illustrissimus Archiepiscopus in consequentiam vicariae potestatis quam Zoimus delegaverat Arelatensibus Episcopis, vi cujus illis auctoritas quaedam cogendarum in Galliis synodorum competere videbatur.

IX. Gallicanarum Ecclesiarum administrationem revocare in ordinem cupiens Summus Pontifex, simul castigaturus Hilarium, decrevit uti suis unusquisque limitibus ac terminis contentus esset, & ne quis privilegium sibi debitum transferre in alium praesumeret. Quod decretum est adversus Metropolitanos, qui non inuiti consenserant jura ordinationum per provincias Gallicanas in Episcopum Arelatensem esse translata. Quapropter ne deinceps Metropolitanus hunc honorem Hilario haberent, gravem refractarius poenam intentat his verbis: *Quod si quis negligens apostolicas sanctiones, plus gratiae tribuens personali, sui honoris desertor esse voluerit, privilegium suum in alium transferre se posse credens, non is cui cesserit, sed is qui intra provinciam antiquitate episcopali ceteros praevenerit, sacerdotes ordinandi sibi vindicet potestatem.* Haec ita prudentissime sanciebat Leo, ut

Tom. II.

metum incuteret ei qui Metropolitanum Arelatensem agere consentiret ordinationes in sua provincia, cum decerneret ut is inhonoratus & inglorius esset inter suos comprovinciales, & se ipso factus videretur inferior, cum videret consecrationum jus sibi debitum ad Episcopum minoris civitatis esse translatum. Nihil enim facilius aut potentius cohibet homines quam metus ignominiae aut dedecoris.

X. Attamen non putavit satis hoc remedio provisum adversus potentiam Hilarii. Nam postquam eum redarguerat quòd in aliena provincia ordinationes celebrare praesumeret, id usurpans quod nullus decessorum ejus ante Patroclum habuit, cum & ipsum quod Patroclus a sede apostolica temporaliter videbatur esse concessum, postmodum sit sententia meliore sublatum, transit ad summam rerum, ad celebrationem nimirum Conciliorum generalium Galliae, quorum congregandorum potestatem adimit Hilario, illum praeterea privans auctoritate metropolitana in provincia Viennensi, tantum illi servato civitatis suae sacerdotio. Haec sunt verba legis: *Suis unaquaque provincia sit contenta Conciliis, nec ultra Hilarius audeat conventus indicere synodales, & sacerdotum Domini judicia se interfecendo turbare: qui non tantum noverit se ab alieno jure depulsum, sed etiam Viennensis provinciae, quam male usurpaverat, potestate privatum.*

XI. Quia verò videbat fueros magnis Conciliis Gallicanos Episcopos, facile conventuros ad evocationem Hilarii, si nulla alia auctoritas esset intra Gallias quae synodos hujuscemodi congregare possent, partem hanc potestatis Hilarii transfert in Leontium Episcopum Foro-Julientem, qui vetustate ordinationis reliquis partium illarum Episcopis anteibat. Ista tamen minimè sui securus constituit, metuens ne Episcopi illi nolent excutere imperium Hilarii, ut Leontij iussa spectarent. Itaque ei potestatem faciens congregandi Concilia ex diversis provinciis, primò non hoc illi tribuit ut istiusmodi Concilia congregare possit pro suae voluntatis arbitrio, sed cum Episcopi ita putaverint esse faciendum. Deinde non jubet pro imperio uti Concilia celebrari non possint praeter consensum Leontij, sed Episcopos orat uti hunc ei honorem habere velint. Unde colligi potest indignasse Leonem consensu Episcoporum ut rarus esset honor quem ipse tribuebat Leontio. Et quoniam, inquit, honoranda est semper antiquitas, fratrem & coepiscopum nostrum Leontium probabilem sacerdotem hac, si vobis placet, dignitate volumus decorari, ut praeter ejus consensum alterius pro-

N

vincie non indicatur à vestra sanctitate Concilium, & à vobis omnibus, quemadmodum vetustas ejus & probitas exigit, honoretur, Metropolitanis privilegij sui dignitate servata. Equum est enim, nec ulli de fratribus fieri videtur injuria, si his qui sacerdotij vetustate procedunt, pro asasis suæ merito in suis provinciis à sacerdotibus ceteris deferatur.

CAPVT XXXIII.

Synopsis.

I. Nunc investigandum est utrum Leonis conatus adversus Hilarium illi cesserit feliciter. Episcopi Gallicani putabant Leonem totam hanc camarinam movere ut ordinationes Episcoporum Gallia in se traheret. Quod nostri omnino nolebant.

II. Probabile est tentamenta Leonis non obfuisse dignitati Episcoporum Arelatensium. Nam deinceps Episcopi vicinarum provinciarum Arelatem convenerunt in variis occasionibus. Et Ravennius, Hilarij successor, principem ubique locum tenuit inter Episcopos Gallicanos.

III. Concilium Arelate celebratur in causa insulae Lirinensis, cui ad evocationem Hilarij interfuerunt Episcopi ex diversis provinciis.

IV. Variè scripsit Ravennius ad Episcopos, aliter ad eos scribens qui monachi non fuerant, aliter ad eos qui ex Lirinensi insula assumpti erant. Præcipue verò adesse optavit Rusticum Episcopum Narbonensem.

V. Initur narratio de vita & rebus gestis Rustici, ut etiam captata occasione illustretur memoria magni viri. Monachus fuit in monasterio Lirinensi, tum Presbyter Ecclesie Massiliensis, demum Episcopus Narbonensis. Ad eum sanctus Leo scripsit epistolam decretalem.

VI. Deteguntur initia episcopatus ejus auctoritate inscriptionis Narbonensis, qua explicatur.

VII. Ecclesiam Narbonensem rursus edificavit, eam suis tum piorum virorum sumptibus. Limen novæ illius Ecclesie conlocatum est anno 448.

VIII. Rusticus factus est Episcopus Narbonensis anno 430. die nona Octobris.

IX. Misera scriptoris annalium Massiliensium conjectura, qui ex hac inscriptione collegit Rusticum fuisse Episcopum Massiliensem.

I. **S**UPERIORI capite epistolam à Leone adversus Hilarium scriptam per partes explicuimus, in qua agnoscere potuit eruditus lector paulò commotiorem adversus Hilarium fuisse Leonem, & nihil intentatum reliquissè quo posset illum à summæ dignitatis loco deturbare. Videamus nunc an hic conatus illi cesserit feliciter, si priùs unum adhuc ejusdem epistolæ membrum, quod de industria reservavimus huic capiti, retulerimus, ex quo patebit Gallicanorum Episcoporum animos non adeo abalienatos ab Hilario fuisse quàm Summus Pontifex optabat. Intelligere enim possumus ex hoc loco persuasos fuisse Episcopos Leonem in se trahere voluissè ordinationes Episcopo-

rum per Gallias, & ob hoc ipsum totam eam camarinam movere, ut postquam jura ordinationum Hilario adempta fuissent, ad augendam Romani Pontificis auctoritatem accederent. Quod omnino nolebant Episcopi Gallicani, qui malebant id jus ad Arelatensem Episcopum pertinere, unum videlicet ex coepiscopis suis, quàm ad Romanum. Videns ista Leo, persuasionem illam ex animis Gallicanorum Episcoporum delendam esse putavit. Itaque sic ad eos scripsit: *Non enim nobis ordinationes vestrarum provinciarum defendimus, quod potest forsitan ad depravandos vestre sanctitatis animos Hilarius pro suo more mentiri; sed vobis per nostram sollicitudinem vindicamus ne quid ulterius liceat novitati, nec presumptori locus ultra jam pateat privilegia vestra cassandi. Nostræ enim gratulationi hoc solum crescere proficemur, si & apostolicæ sedis diligentia apud vos illibata servetur, & per sacerdotalis disciplinæ concordiam honori vestro perire quod summum est improbis usurpationibus non sinamus.*

II. Verùm, ut liberè eloquar quod sentio, non puto Leonem ista pervicissè adversus Episcopum Arelatensem, quamvis decreta sua firmari procurasset auctoritate Imperatoris Valentiniani. Manebat adhuc, ut mihi videtur in Gallorum pectoribus inclinatio in Ecclesiam Arelatensem, & merus Romanæ potestatis, tamen Leo religiosissimis verbis eam suspicionem ex animis eorum eximere tentasset. Non invenio sanè quicquam ab Hilario tentatum aut factum post ea tempora. Sed hinc colligo salvam Ecclesie ejus fuisse suam auctoritatem, quod eo mortuo, Episcopi, non solum provincie Viennensis, sed etiam vicinarum, ad ordinationem Ravennij convenerunt, quem haud dubiè spectabant velut Metropolitanum Galliarum. Alioqui enim non convenissent. Deinde video ad evocationem Ravennij convenissè Episcopos diversarum provinciarum, tamenetsi Leo, insuperhabita postulatione Gallicanorum Episcoporum, neque Ravennio, viro sibi acceptissimo, confirmare voluerit jura ordinationum per provincias Gallicanas, neque ei committere vices apostolicæ sedis, quas ratione Ecclesie suæ gesserant prædecessores ejus, ut docent iidem Episcopi in epistola ad Leonem. Nam in Concilio Arelatensi habito in causa insule Lirinensis anno CDLV. interfuerunt sub Ravennio XII. Episcopi diversarum provinciarum. Non loquor de epistola synodica Episcoporum Gallie ad Leonem, cui cum Ravennio subscripserunt XLIII. Episcopi. Nam reponi potest congregatos eos fuisse auctoritate Leonis, qui eam curam Ravennio injunxerat ut epistola ejus ad Flavianum CP.